

Spomini na mater.

Spisal Vaclav Kosmak. Preložil Jožef Gruden.

Začenjam s spomini na tebe, v Bogu počivajoča mati, ti zvezda mojega življenja! S svojega neba glej dol name, blagoslovi moje delo, da bi bil tvoj otrok ne le po telesu, ampak tudi po srcu in duhu! Ponosen sem na te. Sin kraljice sem! Častit diadem sveti s čela moji materi. Mati, prosí zame, da boš lahko tudi ti ponosna name, kadar umrjem.

* * *

Kadarkoli se spomnim umrlih znancev, se mi strese srce. Na misel mi pridejo vice in pekel. Spomin na mater pa mi pada v dno srca kakor majevo solnce. Ni enkrat mi je ni pokazala domišljija v vicah. Verujem, da je en Bog; verujem, da je mati v nebesih.

* * *

Nekoč je umrl v moji rojstni vasi star, tuj berač. Občina mu je dala krsto, in gospod župnik je obljubil pogreb. Mislili pa so ga v njegovih cunjah položiti v krsto. Ko je mati to zvedela, je poiskala v skrinji obleke, jo zašila ter nesla mrtvemu beraču. „Mati, zakaj pa mu bogati ne dajo — mi nimamo sami bogvekaj obleči!“ rečem jaz, — „Viš, dete, bogati dajejo bogatim — revnim pa reveži.“

* * *

Študiral sem v Iglavi. Ko sem prišel tja, nisem razumel skoro besedice nemški. Součenci so mi nagajali „böhmischer tralala“. Kako sem bil vesel, ko sem se lahko pomenil z njimi! Prišedši domov, sem mislil, bogvé kakšen modrec je prišel v Martinkovo. Mater sem pozdravljajl zjutraj: „Guten Morgen, Mutter!“ Ako sem hotel kruha: „Brot, Mutter!“ itd. Izprva se mi je mati smejala; pozneje pak je pripomnila: „Ne govori mi več nemški! Saj veš da te ne umejem. Deček, ki se sramuje materinščine, se bo sramoval, ko doraste, tudi staršev in ljudi, iz katerih je izšel. Z menoj govori, kakor sem te naučila jaz. V nebesa pridem tudi z moravskim „Očenašem“! Nemščino si prihrani za šolo, ker se tam drugače učiti ne smeš!“ In šla je iz sobe. — Jaz sem ostal kakor poparjen.

* * *

Ne vem, ali sem videl mater več nego desetkrat pri mizi sedečo ter obedujočo; kje in kdaj je jedla, ne vem. Tako neumorno je delala, da ni utegnila niti jesti. Da je bila prva po koncu, poslednja šla k počitku, se mi tedaj ni zdelo nič posebnega: mislil sem, da drugače biti ne more. Čez dan je nisem videl nikdar brez dela — le ob nedeljah nekaj časa po

obedu. Tedaj je brala staro nabožno knjigo, ali — ako je bilo poleti, sedela je na vrtu. Nekoč se nas je več zbralo, pa smo zapeli. Mati je veselo prisedla k nam. To je bila njena edina zabava.

Toliko dela, tako malo zabave, a pri tem tako vesel more biti le človek plemenitega, čistega srca.

Prišel je v našo vas blazen židovski berač. Bil je na pol nag, bos in in razoglav. Na rami je imel veliko vrečo cunj. Na vsaka vrata je pisal s kredo imena in številke. Otroci so skakali okrog njega ter mu nagajali. Ko je mati to opazila, je ukazala otrokom, naj mirujejo. Sosedov Tonček pa je vkljub temu zagnal pest blata v berača. Moja mati je skočila za njim ter ga kaznovala. Kmalu na to je prišla k nam soseda, hudā kakor gad.

„Strina, kdo vam je dal pravico pretepati mojega Tončka?“

Mati jo je pogledala ter rekla: „Res, prenačila sem se —“

„To si mislim — in zato —“

„Potrpite, da vam še nekaj povem,“ je rekla mati; „kazni ni zaslužil vaš Tonček, — ampak vi sami! Boste videli, da bo ometaval kdaj še vas z blatom.“ „Kdo vé, kakšni pa bodo še vaši!“

„Nesreča za me, ako jih svet izpridi — ali jaz ne bom kriva.“

(Konec prih.)

Listje in cvetje.

Iz zaklada naših pregovorov.

46. Naklo se ne ustraši kladiva.

Jako zanimivo je opazovati kovača pri kovanju. Ako kuje drobne in tanke reči, se čudimo njegovi urnosti in spretnosti; ako pa obdeluje debelo železje, nam je posebno všeč njegova moč, s katero vihti težko kladivo in tako krepko udriha, da kar iskre prše na vse strani, da se zemlja stresa pod njim. Še mogočnejše udarja v tvornicah ono orjaško kladivo, katero goni sopar ali vodna moč, takozvani „norec“.

Ubogo naklo, si mislimo, ki mora prenašati take udarce in tolikrat! Nič se ne bojte; ne bo se poškovalo, ne bo se razbilo. Narejeno je iz trdne tvarine in dobro je utrjeno. O, naklo se ne ustraši kladiva!

Zdaj boste pa tudi lahko razumeli pomen tega pregovora. Daje nam dvojen jako znamenit in potreben nauk: a) „Tudi mi moramo biti kakor naklo!“ b) „Ne smemo biti kakor naklo!“

a) Na zemlji je treba mnogo trpeti. Noben človek ni brez križev in težav. Ker se torej ne moremo izogniti vsem bridkostim in stiskam, moramo biti močni in junaški — trdno naklo — da voljno in udano prenašamo slehrno neprijetnost, ki nam jo pošlje božja previdnost. Le vzdihovati in tarnati v nadlogah, ni možato; marveč kadar nas zadene kaj hudega, takoj odločno vzkliknimo: Naklo se ne ustraši kladiva! Ako se da neljuba reč še popraviti ali odstraniti, krepko zastavimo svoje moči in odstranimo nadlogo; ako se pa ne moremo ubraniti nesreče, jo junaško potrpiamo iz ljubezni do Boga.

Najhujše in najnadležnejše težave pa so dobremu kristjanu izkušnje, ki ga vabijo v nepoštenost in greh. Tem nasproti bodi pa vsak še posebno vselej in povsod trdno in nepremakljivo naklo, — neupogljiv plemenit značaj, ki ga ne more premotiti nikarkršna podlost in nepoštenost.

b) Napačno bi pa bilo, ko bi se naloga zamenjala, ko bi bilo železo ali druge kovine, ki jih kuje kovač, tako trdo kot naklo. Kovaško delo bi bilo brezuspešno! Tako prazno in žalostno delo opravljajo vzgojitelji in učitelji pri onih trdovratnih, svojeglavnih, brezčutnih in zanemarjenih ljudeh, katerih se nič ne primejo lepi nauki, svarilni opomini in